

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

САВЧУК АНДРІЙ ІВАНОВИЧ

УДК 721.011.12

**АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ ВИРІШЕННЯ ДЕРЕВ'ЯНИХ
РЕКРЕАЦІЙНИХ ОБ'ЄКТІВ КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ**

18.00.02 – «Архітектура будівель та споруд»

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата архітектури

Львів, 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Національному університеті «Львівська політехніка»
Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор технічних наук, професор
Габрель Микола Михайлович,
завідувач кафедри архітектурного
проектування Національного університету
«Львівська політехніка»

Офіційні опоненти: доктор архітектури, професор
Слепцов Олег Семенович,
завідувач кафедри основ архітектури
та архітектурного проектування Київського
національного університету будівництва і
архітектури

кандидат архітектури, професор
Юрчишин Галина Миколаївна,
професор кафедри дизайну, директор
Косівського інституту прикладного та
декоративного мистецтва Львівської
національної академії мистецтв

Захист відбудеться «2» квітня 2020 р. о 10.00 годині на засіданні
спеціалізованої вченої ради Д 35.052.11 у Національному університеті
«Львівська політехніка» (79013, м. Львів, вул. Степана Бандери, 12, ауд. 226
головного корпусу)

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету
«Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. Професорська, 1.

Автореферат розіслано «___» _____ 2020 р.

Учений секретар спеціалізованої вченої
ради, Д 35.052.11 к. арх., проф.

Петришин Г. П.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Карпатський рекреаційний регіон володіючи потужним потенціалом для оздоровлення, лікування та відпочинку розвивається в просторі й часі. Ще з першої пол. XIX ст. це один із головних осередків відпочинкової галузі Східної Європи. Багаті на історію Карпатські гори займають вигідне географічне положення в центрі Європи, мають добру транспортну доступність, виразний рельєф і добре збережені об'єкти матеріальної й духовної спадщини. Згідно зі статистичними даними одноразова гранична рекреаційна місткість Карпат може сягати 2 млн. осіб без шкоди для природного довкілля. Упродовж року гори можуть відвідати до 8 млн відпочивальників й 12 млн екскурсантів і туристів вихідного дня. Рекреаційний потенціал регіону, високо оцінений провідними українськими та зарубіжними вченими, безпосередньо пов'язаний із дерев'яною архітектурою. Вона зазнала суттєвого розвитку в першій третині XX ст. – стильові та функціональні ознаки будівель відзначалися своєю унікальністю й водночас відповідали загальноєвропейським тенденціям і течіям в архітектурі. Зміни в розвиток внесла Друга світова війна, упродовж якої в регіоні було знищено велику кількість відпочинкових будівель і споруд з дерева. Також відбулась втрата економічних і культурних зв'язків з європейськими державами у післявоєнний період (державна політика була спрямована на монополізацію та уніфікацію всіх процесів у розвитку архітектури й відпочинкової галузі). Активізація будівельної діяльності, освоєння та відновлення рекреаційного потенціалу Карпатського регіону розпочалися в 2000-х роках та продовжуються дотепер із різним ступенем динаміки росту, хоча чимало питань залишаються невирішеними. Наукова проблема полягає в потребі дослідження та обґрунтування нових підходів до вирішення архітектурно-планувальних завдань при спорудженні відпочинкових будівель з дерева.

Актуальність дисертаційної роботи обумовлена:

1. Новими соціально-економічними умовами розвитку рекреаційної галузі Карпатського регіону, трансформацією колективних і ринкових форм власності та систем господарювання.

2. Інтенсифікацією будівництва рекреаційних об'єктів із дерева, появою нових і трансформацією існуючих типів будівель у сучасній дерев'яній архітектурі Карпатського регіону.

3. Недостатньою обґрунтованістю архітектурних рішень дерев'яних рекреаційних об'єктів та незадовільним рівнем розробки науково-методичної бази їх розвитку.

4. Потребами комплексного розкриття питань сучасної дерев'яної архітектури Карпатського регіону, оновлення підходів до організації рекреаційних об'єктів у плані трансформації будівельних і естетичних традицій архітектури попередніх періодів.

Зв'язок роботи із науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до тематики наукових досліджень кафедри архітектурного проектування Інституту архітектури та дизайну

Національного університету «Львівська політехніка» – «Теоретично-практичні основи формування житлових і громадських будівель та споруд»; в межах науково-дослідної роботи «Розробка методологічних основ просторового підходу до обґрунтування архітектурних рішень» (№ 0117U007605). Дисертація виконана у контексті реалізації «Концепції Державної цільової програми розвитку туризму та курортів на період до 2022 р.», схваленої Кабінетом Міністрів України 01.08.2013 р.; напрям теми дослідження відповідає програмним завданням Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» (№3038-VI від 17.02.2011).

Метою дослідження є виявлення особливостей архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів у Карпатському регіоні України та їх класифікація, обґрунтування напрямків подальшого розвитку, способів збереження й трансформації традицій рекреаційної архітектури в регіоні.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналітичний огляд і систематизувати наукові праці, в яких висвітлені історичні аспекти розвитку дерев'яної рекреаційної архітектури регіону, а також джерел, в яких відображений її сучасний стан.

2. Проаналізувати закордонний досвід дерев'яного рекреаційного будівництва в гірських районах, визначити особливості архітектурно-планувальних вирішень та тенденції розвитку.

3. Опрацювати методи дослідження дерев'яної архітектури, вдосконалити існуючий та розробити власний методичний інструментарій дослідження архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів.

4. Встановити функціонально-планувальні, композиційні та конструктивні особливості нової дерев'яної рекреаційної архітектури регіону; порівняти архітектурно-планувальні вирішення в сучасній та історичній дерев'яній рекреаційній архітектурі Карпатського регіону; визначити тенденції змін.

5. Виявити особливості архітектурно-планувальних рішень рекреаційних об'єктів у регіоні та здійснити їх класифікацію відповідно до ознак та визначених критеріїв.

6. Обґрунтувати основні методичні вимоги, визначити шляхи покращення архітектурно-планувальних вирішень та способи збереження традиції в дерев'яній рекреаційній архітектурі Карпатського регіону.

7. Розробити комплекс практичних рекомендацій нормативного врегулювання й розвитку архітектурно-планувальних вирішень.

Об'єктом дослідження є дерев'яні об'єкти рекреаційного призначення в Карпатському регіоні України.

Предмет дослідження – архітектурно-планувальні вирішення дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону.

Межі дослідження обумовлені його темою й сягають періоду від поч. ХІХ до поч. ХХІ ст. Детально проаналізовані рекреаційні об'єкти з дерева, споруджені протягом 1991–2018 рр. *Територіальні межі дослідження*

охоплюють терени Карпатського рекреаційного регіону (гірські райони Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької та Закарпатської областей).

Методи дослідження. Для досягнення мети й завдань дослідження розроблена методологічна модель, в якій базисними визначені комплексний (цілісний), системний, історичний та культурологічний підходи. Всебічному дослідженню архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів сприяло застосування способів функціонально-планувального, архітектурно-композиційного й інженерно-конструктивного аналізу. Емпіричну базу для наукового аналізу створено методом натурних обстежень й архітектурно-містобудівної інвентаризації. Використано методи аналізу та синтезу, порівняння та узагальнення, а також графічного моделювання.

Наукова новизна:

вперше:

– комплексно досліджено особливості функціонально-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів у Карпатському регіоні;

– на основі порівняльного аналізу та оцінки архітектурно-планувальних особливостей рекреаційних об'єктів з дерева, які споруджені в різних історичних періодах, виявлено тенденції їх трансформації та розвитку;

удосконалено:

– методи інвентаризації архітектурно-планувальних вирішень сучасної й історичної дерев'яної рекреаційної архітектури;

– методичні вимоги та способи покращення архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів у Карпатському регіоні;

подальший розвиток отримали:

– дослідження стану дерев'яної відпочинкової архітектури та рекреаційної галузі в гірських районах Карпат.

Практичне значення отриманих результатів дослідження. Розроблені в дисертації положення становлять практичну основу для вдосконалення й розвитку архітектурно-планувальної організації дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону, що сприятиме підвищенню соціально-економічної й екологічної ефективності проектних рішень. Дані дослідження дозволяють вирішити проблему збереження та розвитку традицій і надбавь локальних шкіл народного дерев'яного будівництва при проектуванні й спорудженні нових рекреаційних об'єктів у Карпатському регіоні.

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, розробки та висновки дисертації є результатом самостійно проведених авторських досліджень.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи, результати теоретичних та експериментальних досліджень були заслухані та отримали підтримку на: міжнародній науково-практичній конференції молодих вчених «Буд-Майстер-Клас-2017» (Київський національний університет будівництва і архітектури, 28 листопада – 1 грудня 2017 р. – Київ); всеукраїнській науково-технічній конференції: «Сучасні тенденції розвитку архітектури і містобудування» (Харківський національний

університет міського господарства ім. О.М. Бекетова, 17 листопада 2017 р. – Харків); всеукраїнському науково-практичному симпозиумі «Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки» (Івано-Франківський університет права імені Короля Данила Галицького, 20-21 квітня 2018 р. – м. Івано-Франківськ).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження опубліковано в 11-ти наукових працях, з яких: 7 статей у наукових фахових виданнях України [1-7]; 1 стаття – у науково-періодичному виданні іншої держави [8], відповідно до міжнародного стандарту e-ISSN 2391-7725 | ISSN 1895-3247 та внесеного до наукометричних баз даних й індексованого в: ARIANTA, VazTech, BAZY BN, CEON, ICI Journals Master List, PBN; 3 публікації – матеріали і тези наукових конференцій [9-11]. Усі публікації автора одноосібні.

Структура й обсяг роботи. Дисертація складається з анотації, вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи 285 сторінок, з яких: основного тексту – 188 сторінок; таблиці й рисунки – 33 сторінки. Список використаних джерел охоплює 126 позицій на 11 сторінках; 4 додатки на 53 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** подано загальну характеристику роботи, обґрунтовано актуальність теми, мету та завдання, вказано об'єкт і предмет дослідження, наведено методику аналізу об'єктів дерев'яної рекреаційної архітектури, висвітлено наукову новизну й практичну цінність, подано відомості про апробацію дисертаційної роботи та її структуру.

У першому розділі «**Досвід рекреаційного дерев'яного будівництва та дослідженість проблеми**» розглянуто стан дослідженості дерев'яної рекреаційної архітектури в Карпатському регіоні, уточнено категоріально-понятійний апарат, розкрито досвід рекреаційного дерев'яного будівництва в сусідніх державах.

Дерев'яна рекреаційна архітектура Карпатського регіону розглядається науковцями здебільшого в історичному контексті. Зважаючи на чималий доробок із визначеної тематики, досі не розкритим залишається питання умов та особливостей становлення й розвитку архітектурних рішень нових рекреаційних об'єктів збудованих із дерева. Актуальною є потреба доповнення існуючих наукових розробок та узагальнення отриманих результатів.

Основою дослідження стали ґрунтовні та фундаментальні праці з історії дерев'яної архітектури та методології її дослідження Січинського В. Ю., Драгана М. М., Тарануценка С. А., Павлуцького Г. Г., Логвина Г. Н., Самойловича В. П., Чепелика В. В., Прибеги Л. В., Вечерського В. В., Юрченка П. Г., Могитича І. Р., Тараса Я. М. Становленню й розвитку дерев'яної відпочинкової архітектури в Карпатському регіоні присвячені наукові праці Харчук Х. Р., Гошка Ю. Г., Могитича І. Р., Кіщука Т. П., Федаки П. М., Соколовського З. Б., Козакової О. М.

Ландшафтно-містобудівні особливості регіону, його архітектурні та планувальні проблеми вивчають Панченко Т. Ф., Габрель М. М., Шульга Г. М., Криворучко Ю. І. Питання теоретичних засад рекреаційного районування та структурні особливості рекреаційної галузі досліджують Лук'янова Л. Г., Цибух В. І., Покоłodна М. М., Мазур Ф. Ф. Архітектурну спадщину Галичини, питання традиції та ідентичності в архітектурі, вплив історико-культурних особливостей Карпатського регіону на рекреацію досліджують Бевз М. В., Черкес Б. С., Юрчишин Г. М., Дершипільський Л. М., Білінська О. Б., Кугутяк М. В., Тимофієнко В. І., Петришин Г. П., Михайлишин О. Л., Ричков П. А., Проскуряков В. І. тощо.

На основі комплексного аналізу розвитку сучасного дерев'яного рекреаційного будівництва на території Карпатського рекреаційного регіону виділено п'ять районів його поширення (рис 9.):

I. Яремчансько-Полянський район є найбільший територіально й знаходиться в Івано-Франківській області та включає населені пункти м. Яремче, с. Татарів, с. Микуличин, с. Яблуниця, с. Полянця (в тому числі найбільший і найсучасніший гірськолижний курорт в Україні «Буковель»), смт Ворохта.

II. Воловецько-Пилипецький район розташовується на території Закарпатської області та межує з Івано-Франківською й Львівською; охоплює два рекреаційні центри смт Воловець та с. Пилипець.

III. Косинсько-Полянський район знаходиться на території Мукачівського і Свалявського районів Закарпатської області, до якого входять населені пункти с. Поляна, с. Синяк та с. Косино.

IV. Солотвинсько-Берегівський район розміщений у прикордонній смузі Закарпатської області та межує з Румунією й Угорщиною, включає рекреаційні центри смт Солотвино, с. Велятино та м. Берегове.

V. Трускавецько-Східницький район знаходиться на території Львівської області та охоплює великі рекреаційні центри м. Трускавець і смт Східниця.

Вивчення світового досвіду дерев'яного рекреаційного будівництва в гірських районах, зокрема країн Польщі, Словаччини, Румунії, Чехії, Австрії та Швейцарії, здійснено за трьома основними критеріями: *функціонально-планувальні вирішення, архітектурно-композиційні характеристики та інженерно-конструктивні особливості*. Виявлено закономірності й тенденції, які склалися в дерев'яній рекреаційній архітектурі цих країн. Дослідження показали, що сучасна дерев'яна архітектура в цих країнах продовжує свій розвиток у контексті регіональних традицій. Проте будівництво рекреаційних об'єктів відбувається із застосуванням новітніх технологій. У підсумку деталізовано можливості використання зарубіжного досвіду спорудження відпочинкових будівель у сучасних реаліях Карпатського регіону України.

У другому розділі «**Методи дослідження сучасної дерев'яної архітектури**» обґрунтовано загальнонаукові й емпіричні (спеціальні) методи дослідження дерев'яної рекреаційної архітектури, сформовано та узгоджено емпіричну базу. Дано оцінку науковим джерелам, які безпосередньо

стосуються методології дослідження архітектури дерев'яних будівель. Увагу акцентовано на визначенні ефективнішого методичного інструментарію. Огляд здійснено в історичному контексті. Зроблено спробу врахування проблем, компонентів і невідповідностей у цій сфері, виділення головного й суттєвого. Визначення зв'язків між умовами та властивостями здійснено з використанням **системного підходу та багатофакторного аналізу**.

Для встановлення закономірностей та специфіки архітектурно-планувальних вирішень у процесі дослідження вибраних об'єктів за основу взято *аналогію, аналіз і синтез, порівняння й узагальнення*. Дослідженню конкретних процесів, явищ, класифікації та опису результатів, впровадженню їх у практичну діяльність сприяли *збір і групування фактів, розробка й перевірка гіпотез, а також оцінка процесів*.

У розкритті особливостей архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів у Карпатському регіоні застосовано спеціальні наукові методи: *натурні обстеження, архітектурна інвентаризація, фотофіксація*. З використанням існуючих розробок сформовано інвентарну картку, яка включає в себе значну кількість параметрів. Дерев'яні рекреаційні об'єкти Карпатського регіону розглянуто від містобудівного контексту (розташування об'єкта в структурі комплексу та населеного пункту), до виявлення їх характерних особливостей (архітектурні деталі, цінні предмети екстер'єру та інтер'єру).

Опрацювання зібраного матеріалу в польових розвідках та заповнення інвентарних карток об'єктів дерев'яної архітектури зумовило подальший розвиток спеціальних методів дослідження. Узагальнюючи зібраний матеріал, виокремлено три основні критерії для оцінки архітектури дерев'яних рекреаційних об'єктів у Карпатському регіоні: *функціонально-планувальні, архітектурно-композиційні та інженерно-конструктивні вирішення*. Саме вони стали предметом детального аналізу. Сформульована методологія дозволила виявити ключові проблеми дерев'яного будівництва та в подальшому знайти шляхи їх вирішення. Інвентаризація та аналіз архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону здійснена методом формування таблиць. Таким чином вдалося отримати результати, що розкривають архітектурні особливості будівель та їх регіональні ознаки.

Для основного дослідження вибрано 120 дерев'яних рекреаційних об'єктів, споруджених упродовж 1991-2018 рр., 50 із яких проаналізовано детально. У роботі рівномірно охоплено всі області регіону. Проте головна увага зосереджена на аналізі нових дерев'яних рекреаційних об'єктів Івано-Франківської області, так як у цьому регіоні сконцентрована найбільша їх кількість. Використано статистичні джерела, проведено консультації із забудовниками та підрядниками. Крім того, для аналізу закордонного досвіду вибрано 18, а для дослідження історичних особливостей архітектури відпочинкових закладів з дерева – 12 об'єктів.

У третьому розділі **«Історія розвитку дерев'яних рекреаційних об'єктів у Карпатському регіоні»** розглянуто історичні періоди становлення

й розвитку дерев'яної рекреаційної архітектури в Карпатському регіоні. Проаналізовано стильові особливості будівель, здійснено їх функціонально-планувальну класифікацію та актуалізовано архітектурно-етнографічне районування.

На основі містобудівного аналізу території Карпатського рекреаційного регіону здійснено співставлення виділених сучасних рекреаційних районів, де зосереджена значна кількість відпочинкових об'єктів та курортних поселень. Також виявлено, що найбільшим за територією та найпотужнішим за відвідуваністю є район, який розміщений в Івано-Франківській області та включає населені пункти м. Яремче, с. Микуличин, с. Татарів, с. Поляницю, с. Яблуницю та смт Ворохту. У Львівській області історично сформовані міста-курорти – м. Трускавець і смт Східниця – стали осередками розвитку лікувально-оздоровчого туризму. У часи незалежності України постала велика кількість рекреаційних осередків, у яких або сформувалася нова рекреаційна інфраструктура, або відбувалося відновлення втрачених потужностей відпочинкової галузі (с. Мигове Чернівецької обл., смт Славське Львівської обл.). Порівняння історичних меж етнографічних районів із теперішніми рекреаційними осередками підтвердило, що межі поширення історичної та сучасної відпочинкової дерев'яної архітектури частково чи повністю збігаються з головними осередками етнографічних регіонів Гуцульщини, Бойківщини, Закарпаття та Буковини.

Проблематика визначення історичних аспектів становлення та розбудови рекреаційної галузі Карпатського регіону проаналізована в певній послідовності. На першому етапі досліджено передумови формування й розвитку рекреаційної галузі та класифіковано їх на *соціокультурні, політико-економічні та природно-кліматичні*. Комплекс передумов зумовив створення цілісного просторово-ландшафтного образу курортних поселень та формування розвиненої туристичної інфраструктури в регіоні. Виділено шість історичних періодів розвитку рекреаційної галузі в Карпатському регіоні (рис. 1). Другим етапом став аналіз стильових особливостей дерев'яної відпочинкової архітектури XIX – першої третини XX ст. Включення Галичини до європейського культурного та архітектурного процесів сприяло поширенню на її території передових стилістичних течій. Виділяють «швейцарський» та «закопанський» стилі, які відповідно були інтерпретовані місцевими будівничими та доповнені традиційними елементами, притаманними народному будівництву. Третій етап, який охоплює другу половину XX ст. (радянський період), є найменш дослідженим. Він характеризується розривом культурних зв'язків Галичини із Західною Європою та фактичною її ізоляцією від зовнішніх впливів. Цей період є неоднозначний в історії рекреаційної галузі Карпатського регіону, адже за всі повоєнні роки так і не було відновлено зруйновану туристичну

інфраструктуру. Проектування нових закладів відпочинку відбувалося в умовах жорсткої уніфікації, цензури «регіоналізму» та заперечення самоідентифікації з боку держави. Незважаючи на це, в регіоні продовжували розвиватися ідеї регіоналізму, які зусиллями архітекторів І. Боднарука та В. Лукомського переросли в «гуцульський стиль».

Визначення історичних особливостей функціонування рекреаційної галузі та узагальнення архітектурно-планувальних рішень дерев'яних відпочинкових об'єктів Карпатського регіону здійснено від початку становлення у 1820-х рр. до 1991 р. Виявлено головні стилістові характеристики відпочинкових будівель та взаємозалежність їх від історичних періодів, політичної й соціально-економічної ситуації в регіоні. Зокрема, в австрійський та австро-угорський періоди поширення набув «швейцарський» стиль, польський період характеризується розвитком регіоналізму в Карпатах. Для радянського періоду характерним є намагання продовжити традиції стилю регіоналізму та його трансформацію в «гуцульський стиль».

Підсумовуючи історичні особливості становлення й розвитку рекреаційної архітектури Карпатського регіону сформульовано її генезу стилістики. Визначено п'ять головних стилістичних напрямків, які домінували від поч. ХІХ до кін. ХХ ст.: *класицизм, історизм, модерн, функціоналізм, радянський регіоналізм*. Крім того, досліджено розвиток

типології відпочинкових закладів, розвій якої припав на першу третину ХХ ст. У цей час зафіксовано велике різноманіття типології відпочинкових закладів від малих архітектурних форм, туристичних притулків, вілл до санаторіїв та лічниць. У другій пол. ХХ ст. в рекреаційному будівництві домінували два типи будівель: туристична база та ресторан-колиба.

У четвертому розділі **«Архітектурно-планувальні особливості нової дерев'яної рекреаційної архітектури»** подано результат опрацювання зібраного та структурованого матеріалу про нові дерев'яні рекреаційні об'єкти в Карпатському регіоні. На основі сформованих критеріїв оцінки розкрито специфіку архітектурних вирішень нових дерев'яних рекреаційних об'єктів та визначено тенденції їх розвитку.

Аналіз дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону показав, що серед закладів харчування найпоширенішим типом будівлі є «колиба» з традиційними архітектурно-планувальними й художніми вирішеннями. Відповідно, такі заклади поділяють на три групи: *1. Окремо стоячі придорожні кафе та ресторани (рис. 2); 2. Кафе-бари й ресторани, що входять у структуру відпочинкового комплексу (рис. 3); 3. Комерційні приміщення.* Перші дві групи закладів харчування різняться за вмістимістю й планувально-функціональними особливостями. Зокрема, окремо стоячі ресторани розраховані на понад 100 відвідувачів і мають складну функціонально-планувальну структуру та високий рівень сервісу. Заклади, які входять до структури відпочинкового комплексу, характеризуються меншою вмістимістю (50–100 осіб) та простішим функціонально-технологічним складом приміщень. До комерційних приміщень відносяться магазини, торгові ятки й павільйони (сувенірні ринки).

Досліджуючи функціонально-планувальні вирішення будівель для тимчасового проживання відпочивальників (рекреаційного житла), виявлено основну одиницю, якою є будинок котеджного типу. Його можна класифікувати на: *1. Котедж для проживання однієї невеликої групи відпочивальників (рис. 6); 2. Котедж готельного типу (рис. 7); 3. Відпочинковий котедж із зовнішніми вертикальними та горизонтальними комунікаціями (рис. 8)* (відрізняється більшими розмірами та наявністю зовнішніх вертикальних і горизонтальних комунікацій). У планувальній організації всіх типів котеджів простежуються впливи мурованого будівництва індивідуальних житлових будинків, а також впливи матеріалу, технологій будівництва, інфраструктури та функції. Значною мірою на якість архітектурно-планувальних вирішень впливають вимоги забудовника (інвестора). Окремо варто відзначити розвинену типологію малих архітектурних форм: *в'їзна брама, в'їзні вежі, міст, альтанка, інформаційний стенд, колісанка, дитячий ігровий комплекс, огорожа, каплиця, скульптурна композиція.*

Проаналізовано архітектурно-композиційні рішення дерев'яних рекреаційних об'єктів регіону. Внаслідок застосування основних архітектурних прийомів, притаманних «класичній колибі», в архітектурно-композиційних вирішеннях сучасних закладів харчування зберігається

статичність і фронтальність композиції фасаду. Вирішальними чинниками, що впливають на формування архітектурного образу будівель, є: *кліматичні умови та ландшафт регіону, характер рельєфу ділянки, умови розташування та функції будівель і споруд, культурний аспект, етнографічний контекст, тенденції в сучасній архітектурі, попит на певні види послуг серед відпочивальників, завдання на проектування сформульовані замовником, розвиток технологій, а також майстерність і підходи до проектування архітектора.*

Архітектурно-композиційні вирішення будівель для проживання відпочивальників поєднують впливи мурованої архітектури та застосування традицій регіональних шкіл народного будівництва. У ході дослідження виявлено закономірності, які розкривають взаємовплив функціонального типу котеджу, характеру рельєфу та умов розташування на пропорції будівлі. Таким чином, котеджі з індивідуальним плануванням і готельного типу за рахунок характеру рельєфу здебільшого мають фронтальну композицію. Будівлі міні-готелів через більші габарити розташовані на рівнинних ділянках рельєфу і мають горизонтальну композицію фасадів.

Визначення стилістики будівель за допомогою аналізу архітектурних деталей дозволило з'ясувати, що переважна більшість із них має регіональні ознаки. Здебільшого відбувається копіювання або пристосування архітектурних елементів без переосмислення й трансформації традицій локальних шкіл народного будівництва, а також елементів декору будівель, які застосовувалися в архітектурі інших держав. До негативізму слід віднести змішування різностильових архітектурних деталей (кіч) та застосування нових і нетрадиційних для регіону будівельних матеріалів в оздобленні будівель, що негативно впливають на естетичну виразність та привабливість об'єктів.

Досліджуючи інженерно-конструктивні рішення в дерев'яному рекреаційному будівництві Карпатського регіону, виявлено, що основною конструктивною схемою дерев'яних рекреаційних будівель є зруб. Зрубна конструктивна схема будівель є традиційною та економічно виправданою в Карпатському регіоні. Найбільш популярна конструкція будівель з оциліндрованого бруса, виготовленого в заводських умовах. Водночас у будівництві котеджів поширення набуває так званий «дикий зруб». Розповсюджена останніми роками технологія вимагає індивідуального підходу до будівництва. Інженерно-технологічне обладнання будівель зазвичай стандартне й відповідає основним вимогам для забезпечення комфортного перебування відпочивальників. Важливим недоліком є відсутність ефективних систем пожежного захисту будівель.

Під час вивчення особливостей архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів виявлено, що при спорудженні окремо стоячих придорожніх кафе й ресторанів забудовники дотримуються практично всіх вимог і стандартів. Проте кафе, бари й ресторани, що входять у структуру відпочинкового закладу, зазвичай не відповідають вищезгаданим вимогам. Площі їх виробничих приміщень (кухня, склади, кімнати для

персоналу) часто занижені, а деякі приміщення взагалі відсутні. Причинами такої ситуації є недосконале законодавство у сфері проектування та контролю за експлуатацією такого типу будівель; ще одним фактором, який збалансовує ситуацію, є те, що ці заклади харчування в своєму меню мають невеликий перелік страв та їх кількість, що видається за зміну. Тому така ситуація, в певній мірі, пояснює відхилення від дотримання чинних норм, правил та стандартів.

Рекреаційне житло традиційно більш різноманітне у плані розвитку його типології. Планування будівель для проживання відпочиваючих є дуже варіативним – від найпростішого готельного номера до котеджу з усіма зручностями та додатковими приміщеннями для оздоровлення (соляна кімната, сауна з басейном, масажний кабінет, приміщення з чанами). Часто ці приміщення знаходяться в підвальних або напівпідвальних частинах будівлі або розташовані окремо поряд із нею. У більшості випадків такого типу будівлі функціонують як індивідуальні житлові будинки. Така ситуація доцільна тільки в тому випадку, коли власник будівлі використовує її для особистих потреб. Проте, коли в документації будівля декларується як індивідуальний житловий будинок, а використовуються в комерційних цілях, то до її власника повинні застосовувати санкції та вимоги пристосування її під заклад відпочинку згідно чинного будівельного законодавства.

Загалом рекреаційна архітектура Карпатського регіону перебуває на етапі відродження та інтерпретації сталих традицій. Відбуваються процеси переосмислення архітектурних і культурних цінностей регіону, його специфіки. Важливим стає перехід від кількісних до якісних показників під час спорудження відпочинкових закладів. Функціональне перенасичення та зростання щільності забудови рекреаційних центрів та осередків зумовлює активізацію розвитку периферійних територій.

У п'ятому розділі **«Тенденції, методичні вимоги та практичні рекомендації розвитку дерев'яної рекреаційної архітектури Карпатського регіону»** сформульовано ряд методичних та практичних рекомендацій, а також окреслено шляхи розвитку, які повинні суттєво вплинути на покращення архітектурно-планувальної організації нових дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону. Обґрунтовано архітектурно-планувальні рішення нових відпочинкових об'єктів, способи та шляхи збереження й розвитку традицій дерев'яного будівництва в регіоні. Розроблено схему виділення перспективних територій Карпатського регіону для розвитку сучасної рекреаційної архітектури.

За допомогою методу порівняння й синтезу сформульовано тенденції та здійснено оцінку змін архітектурно-планувальних рішень сучасної й історичної дерев'яної рекреаційної архітектури Карпатського регіону. Виявлено позитивну динаміку розвитку функціональності в плануванні та регіоналізм в об'ємних рішеннях дерев'яних відпочинкових будівель. Фактично підтверджено, що зі здобуттям Україною незалежності в 1991 р. зменшилися впливи «інтернаціональних» стилів. Натомість відбулося звернення до традицій, які властиві локальним школам народного

будівництва. Порівнюючи організацію рекреаційної галузі першої половини ХХ ст. з теперішніми процесами, більший акцент зроблено на розвитку туристичної інфраструктури. Нині відбувається її відновлення та динамічний розвиток при значно більших обсягах будівництва. Така ситуація позитивно впливає на загальний стан рекреаційної галузі, але водночас спричиняє значне антропогенне навантаження на рекреаційні ресурси регіону в основних центрах її поширення.

На основі комплексного аналізу універсальних підходів до архітектурно-планувальної організації сучасних відпочинкових будівель було виокремлено та обґрунтовано основні методичні вимоги розвитку дерев'яної рекреаційної архітектури Карпатського регіону: *1. Збереження спадковості та етнографічності в об'ємних вирішеннях; 2. Вимога варіативності; 3. Екологічна відповідність об'єктів; 4. Передбачення автономності та резервування ресурсів; 5. Вимога технологічності.* Застосування цих вимог покликане за допомогою універсальних підходів до розвитку об'єктів архітектури сформулювати власний підхід до проектування та спорудження відпочинкових закладів у Карпатському регіоні.

Обґрунтовано шляхи розвитку рекреаційної архітектури Карпатського регіону, суть яких полягає в комплексному розгляді ситуації, що склалася. Для збереження автентичності виокремлено таку послідовність: *1. Процес ідентифікації; 2. Спроба трансформації та переосмислення; 3. Висновки та узагальнення.* Реалізація шляхів розвитку рекреаційної галузі дозволяє вплинути на ситуацію, яка склалася на регіональному рівні.

Здійснено розробку практичних рекомендацій щодо вдосконалення та оптимізації архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів до кожного з досліджених їх типів відповідно (рис. 4,5,9,10,11). Це допоможе втілити та перевести в практичну площину принципові засади, завдяки яким можна покращити загальний стан рекреаційної архітектури в регіоні. Практичні рекомендації до архітектурної організації дерев'яних рекреаційних об'єктів спрямовані на розвиток їх типології. Відповідно до кожного типу будівлі розроблено схеми функціонального зонування із зазначеними рекомендованими набором приміщень, їх площею та зв'язками між ними. Вироблений теоретичний та методичний інструментарій апробований автором у практиці проектування відпочинкових об'єктів у регіоні.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. Аналітичний огляд і систематизація наукових праць, в яких відображено особливості розвитку та сучасний стан дерев'яної рекреаційної архітектури Карпатського регіону, вказують на недостатній рівень та відсутність комплексних досліджень архітектурно-планувальних вирішень нових дерев'яних об'єктів. Систематизовано наявні наукові розробки, уточнений категоріально-понятійний апарат, межі й класифікаційні ознаки Карпатської територіально-рекреаційної системи. На основі комплексного аналізу умов та локалізації відпочинкових об'єктів, споруджених у часи

незалежності, виявлено та дано характеристику п'ятьом основним рекреаційним районам Карпатського регіону з поширенням дерев'яної архітектури.

2. Встановлено характерні особливості архітектурно-планувальних, інженерно-конструктивних та функціонально-композиційних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів на території європейських країн із гірською місцевістю, зокрема Польщі, Словаччини, Румунії, Швейцарії, Чехії, Австрії; подано характеристику рекреаційної галузі цих країн в архітектурно-містобудівному контексті. Підтверджено доцільність та окреслено шляхи ширшого використання світового досвіду для рекреаційної архітектури Карпатського регіону України.

3. Розроблено методичний інструментарій дослідження на основі системного підходу із застосуванням загальнонаукових методів: аналізу й синтезу, аналогії, порівняння й узагальнення. Вдосконалено історичний метод дослідження дерев'яної рекреаційної архітектури Карпатського регіону. На основі зібраного матеріалу покращено підходи до комплексного дослідження дерев'яних рекреаційних об'єктів. Порівняння зібраного й систематизованого емпіричного матеріалу скеровано на виявлення позитивних і негативних характеристик відпочинкових об'єктів, збудованих із дерева, особливостей та тенденцій змін у рекреаційній сфері та архітектурі загалом. Вдосконалено існуючий метод інвентаризації дерев'яних рекреаційних об'єктів. Введено планувальні характеристики, конструктивні й технологічні особливості побудови сучасних рекреаційних будівель з дерева. З допомогою узагальнення визначено три основні критерії виявлення тенденцій та оцінки архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів: функціонально-планувальні, архітектурно-композиційні й інженерно-конструктивні рішення. Їх аналіз дозволив розкрити ключові завдання дослідження основних засад формування дерев'яної рекреаційної архітектури. З виявлених характеристик будівель сформовані узагальнюючі таблиці, в яких способом «вертикального» і «горизонтального» аналізу підсумовано характеристики об'єктів та їх регіональні особливості.

4. Проведено дослідження історичного контексту архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону. Сформульовано ряд передумов, які вплинули на становлення й розвиток рекреаційної галузі загалом. Аналіз регіонального контексту дав можливість ввести в архітектурно-етнографічне районування Карпат класифікаційну ознаку – рекреаційна архітектура. Підтверджено значний вплив багатонаціонального складу населення Галичини в поєднанні з етнічними групами українців Карпат на формування архітектури відпочинкових закладів у різні історичні періоди. Сформульовано генезу стилістики архітектурно-планувальних вирішень відпочинкових об'єктів Карпатського регіону в період з 1820-го до 1991-го рр. Розкрито основні історичні особливості планувальної організації відпочинкових будівель, етапи їх розвитку та домінуючі стильові напрями.

5. Виявлено й досліджено нові та трансформовані типи громадських закладів і будівель для проживання відпочивальників. Цьому сприяв аналіз зібраного емпіричного матеріалу про сучасні дерев'яні рекреаційні об'єкти в Карпатському регіоні. Зафіксовано зменшення обсягів будівництва та покращення якості архітектурно-планувальних та інженерно-технологічних вирішень. У забудовників зростає увага до майстерності спорудження та пошуку оригінальності архітектурних рішень при намаганні зберегти традиції та регіональність. Підсумовуючи дослідження архітектурно-планувальних особливостей сучасних рекреаційних будівель з дерева розкрито зміни в їх типології, появу та комбінацію нових типів громадських і житлових закладів, а також розвинуто їх класифікацію.

6. Визначено шляхи й способи збереження, трансформації та переосмислення традицій в архітектурі, що дасть можливість покращити архітектурно-планувальні вирішення дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону. Аналіз та оцінка змін архітектурно-планувальних вирішень дерев'яних рекреаційних об'єктів у регіоні дозволили запропонувати комплекс методичних вимог до їх організації: збереження спадковості та етнографічності, вимога варіативності, екологічна відповідність, передбачення автономності та резервування ресурсів, вимога технологічності.

7. Розроблено комплекс практичних рекомендацій, які включають: урегулювання загальної архітектурно-містобудівної ситуації в рекреаційних центрах; відмову від «сліпого» копіювання архітектурних деталей історичних стилів та грамотне переосмислення й застосування традицій народної архітектури; реалізацію вимог екологічності, безпечності та комфортності, застосування природних традиційних матеріалів для оздоблення будівель і споруд. На основі сформульованої класифікації відпочинкових будівель з дерева розроблено структурно-логічні моделі їх архітектурно-планувальної організації із зазначенням рекомендованих приміщень, площ та зв'язків між ними.

ПЕРЕЛІК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Савчук, А. І. (2016), «Дерев'яна рекреаційна архітектура в Карпатському регіоні в другій пол. XX ст.», *Архітектурний вісник КНУБА*, вип. 10, с. 381–392.

2. Савчук, А. І. (2016), «Передумови розвитку рекреаційної галузі в Карпатському регіоні в XIX – першій половині XX ст.», *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, вип. 42, С. 209–219.

3. Савчук, А. І. (2016), «Стильові особливості дерев'яної курортної архітектури Галичини в XIX – першій пол. XX ст.», *Містобудування та територіальне планування*, вип. 60, с. 304–313.

4. Савчук, А. І. (2017), «Курортна дерев'яна забудова селища Солотвино Закарпатської області», *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, вип. 48, с. 425–435.

5. Савчук, А. І. (2018), «Курортна дерев'яна забудова села Мигове Чернівецької обл.», *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*, вип. 50, с. 237–251.

6. Савчук, А. І. (2018), «Основні поняття і терміни в новій дерев'яній рекреаційній архітектурі Карпатського регіону», *Архітектурний вісник КНУБА*, № 14-15, с. 508–518.

7. Савчук, А. І. (2018), «Особливості архітектурно-планувальних вирішень нових дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону. Принципи розвитку та методи збереження традицій», *Містобудування та територіальне планування*, вип. 68, с. 482–501.

**Стаття у науковому періодичному виданні іншої держави та виданнях,
які внесені до міжнародних наукометричних баз даних**

8. Savchuk, A. (2018), «New wooden recreational objects of the Carpathian region of Ukraine. Features of architectural and planning decisions», *Space&Form : Scientific journal of Polish Academy of Sciences and West Pomeranian University of Technology*, No. 36, pp. 83–100.

Інші публікації, матеріали конференцій і тези доповідей

9. Савчук, А. І. (2017), «Поняття «рекреаційна архітектура Карпатського регіону», *Буд-Майстер-Клас-2017: Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених*, Київ, 28 листопада – 1 грудня, Київ: КНУБА, с. 437–438.

10. Савчук, А. І. (2018), «Карпатський рекреаційний регіон та основні центри розвитку дерев'яної архітектури», *Сучасні тенденції розвитку архітектури і містобудування : матеріали Всеукраїнської науково-технічної конференції*, Харків, 17 листопада 2017 р., Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, с. 266–277.

11. Савчук, А. І. (2018), «Проблеми архітектурно-етнографічного районування Карпатського рекреаційного регіону», *Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки: II Всеукраїнський науково-практичний симпозиум*, Івано-Франківськ, 20–21 квітня, Івано-Франківськ: Ред.-вид. відділ Ун-ту Короля Данила, с. 51–54.

АНОТАЦІЯ

Савчук А. І. Архітектурно-планувальні вирішення дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури за спеціальністю 18.00.02 – «Архітектура будівель та споруд». – Національний університет «Львівська політехніка» Міністерства освіти і науки України. Львів, 2020.

У дисертації здійснено характеристику, аналіз та оцінку архітектурних рішень рекреаційних об'єктів із дерева в Карпатському регіоні України. Висвітлено поняття «сучасна дерев'яна рекреаційна архітектура Карпатського регіону». Проаналізовано архітектурно-планувальні вирішення дерев'яних рекреаційних об'єктів європейських країн, зокрема Польщі, Словаччини, Румунії, Чехії, Австрії, Швейцарії. Вдосконалено методику дослідження дерев'яної архітектури та визначено підхід до інвентаризації дерев'яних рекреаційних об'єктів. Проведено ретроспективний аналіз архітектурно-планувальних рішень дерев'яних рекреаційних будівель Карпатського регіону, виявлено стильові тенденції, історичні періоди розвитку відпочинкової архітектури. Уточнено архітектурно-етнографічне районування Карпат, яке дозволило виявити центри розвитку сучасної дерев'яної архітектури. Систематизовано і структуровано емпіричний матеріал про сучасні дерев'яні рекреаційні об'єкти в Карпатському регіоні, виявлено нові та трансформовані існуючі типи громадських закладів і рекреаційного житла. Обґрунтовано методику збереження, трансформації та переосмислення традицій у сучасній дерев'яній архітектурі регіону. Здійснено оцінку змін та окреслено генезу архітектурно-планувальних рішень дерев'яних рекреаційних об'єктів у регіоні. Обґрунтовано основні методичні вимоги розвитку сучасної дерев'яної відпочинкової архітектури. Розроблено комплекс практичних рекомендацій, які передбачають реалізацію сформульованих засад вдосконалення й розвитку архітектурно-планувальних рішень дерев'яних рекреаційних об'єктів Карпатського регіону.

Ключові слова: дерев'яна рекреаційна архітектура, архітектурно-планувальні вирішення, інженерно-конструктивні особливості, Карпатський рекреаційний регіон, традиція, дерев'яний об'єкт, регіоналізм.

ABSTRACT

Savchuk A. Architectural and planning solutions of wooden recreational objects of the Carpathian region. – On the rights of manuscript.

Thesis for PhD in Architecture, specialty 18.00.02 – "Architecture of buildings and structures". Lviv Polytechnic National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. Lviv, 2020.

The dissertation systematized existing scientific developments, updated the categorical-conceptual apparatus, clarified the boundaries and classification features of the Carpathian territorial-recreational system. The concept of "modern wooden recreational architecture of the Carpathian region" is derived. The analysis of architectural and planning, engineering-constructive and functional-compositional solutions of wooden recreational objects on the territory of European countries: Poland, Slovakia, Romania, Switzerland, Czech Republic, Austria; the characteristics of the recreational industry of these countries in the urban context are given. A systematic approach has been chosen to develop a research methodology. Historical tendencies in the wooden recreational architecture of the Carpathian region were revealed with the application of general scientific methods: analysis and synthesis, analogy, comparison and generalization. The approach to

inventory of wooden recreational objects is improved. The method of generalization defines the main criteria for identifying trends and assessing architectural and planning solutions of wooden recreational facilities in the Carpathian region. Key problems in the formation of wooden recreational architecture allowed to reveal the analysis of functional-planning, architectural-compositional and engineering-constructive solutions. The method of generating summary tables and "vertical" and "horizontal" analysis revealed the characteristics of objects based on well-founded criteria and their regional features. Retrospective analysis of architectural and planning decisions of wooden recreation facilities of the Carpathian region, consideration of the preconditions that influenced the formation and development of the recreational sector in general, as well as analysis of the ethnographic context contributed to the clarification of the architectural and ethnographic zoning of the Carpathians. The significant influence of the multinational composition of the population of Galicia in conjunction with the ethnic groups of the Ukrainian Carpathians on the formation of the architecture of recreation facilities in each historical period has been confirmed. The generalization of architectural and planning decisions of recreation objects in the period from 1820 to 1991 has been made. The main historical stages and stylistic directions in architecture, which corresponded to the situation, have been revealed. New transformations of existing types of public establishments and buildings for staying of holidaymakers have been revealed. The transition from quantitative to qualitative indicators in the wooden recreational construction of the Carpathians has been documented. The method of preservation, transformation and rethinking of traditions that have a long history, which will enable to improve architectural and planning solutions of wooden recreational objects of the Carpathian region and substantiate the principles of architectural solutions, has been determined. The estimation of changes and genesis of architectural and planning decisions of wooden recreational objects in the region has been carried out. A set of principles has been found: imitation, variability, ecological, ethnographic, autonomy and representativeness. The complex of practical recommendations has been developed, which include: settlement of the general urban development situation in recreational centers; refusal from the "blind" copying of architectural details of historical styles and their competent use; the implementation of the principle of environmental friendliness, the use of natural traditional materials for the decoration of buildings and structures; complex examination of project documentation, author's supervision of the construction process.

Keywords: wooden recreational architecture, architectural and planning solutions, engineering and design features, Carpathian recreation region, tradition, wooden object, regionalism.

АННОТАЦИЯ

Савчук А. И. Архитектурно-планировочные решения деревянных рекреационных объектов Карпатского региона. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата архитектуры по специальности 18.00.02 – «Архитектура зданий и сооружений». Национальный университет «Львівська політехніка» Министерства образования и науки Украины. Львов, 2020.

В диссертации осуществлено характеристику, анализ и оценку архитектурных решений рекреационных объектов с дерева в Карпатском регионе Украины. Освещены понятие «современная деревянная рекреационная архитектура Карпатского региона». Проанализированы архитектурно-планировочные решения деревянных рекреационных объектов европейских стран, в частности Польши, Словакии, Румынии, Чехии, Австрии, Швейцарии. Усовершенствована методика исследования деревянной архитектуры и определен подход к инвентаризации деревянных рекреационных объектов. Проведен ретроспективный анализ архитектурно-планировочных решений деревянных рекреационных объектов Карпатского региона, выявлены стилевые тенденции, исторические периоды развития отпускной архитектуры. Уточнение архитектурно-этнографический районирования Карпат, которое позволило выявить центры развития современной деревянной архитектуры. Систематизированы и структурированы эмпирический материал о современных деревянные рекреационные объекты в Карпатском регионе, выявлены новые и трансформированы существующие типы общественных заведений и рекреационного жилья. Обоснована методика сохранения, трансформации и переосмысления традиций в современной деревянной архитектуре региона. Осуществлена оценка изменений и намечены генеза архитектурно-планировочных решений деревянных рекреационных объектов в регионе. Обоснованы основные методические требования развития современной деревянной отпускной архитектуры. Разработан комплекс практических рекомендаций, которые предусматривают реализацию сформулированных принципов совершенствования и развития архитектурно-планировочных решений деревянных рекреационных объектов Карпатского региона.

Ключевые слова: деревянная рекреационная архитектура, архитектурно-планировочные решения, инженерно-конструктивные особенности, Карпатский рекреационный регион, традиция, деревянный объект, регионализм.

I-тип. Типи окремо стоячих придорожніх ресторанів та кафе

ресторан (місткістю понад 100 осіб)

Фото автора
Колида "Високий перевал" в с.Яблунця, Івано-Франківської обл.

Фото з сайту: <<http://emoe.club/outside.html>>
Ресторан "е-мое" в м.Трускавець, Львівської обл.

ресторан-готель (місткістю понад 100 осіб)

Рисунок автора

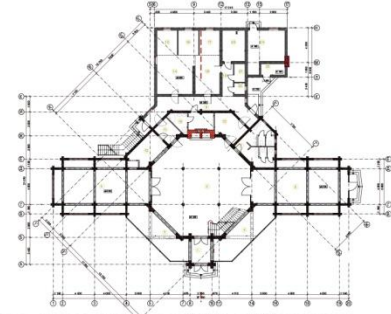
Фото автора

Ресторан-готель "Шепіт лісу" в с.Шепарівці, Коломийського р-ну, Івано-Франківської обл.

ресторан-колида (будівля з великою вмістимістю, але з ознаками архітектурного вирішення колиди)

Креслення надані головним архітектором проекту
Рисунок автора

Ресторан "Villa park" в с.Підлечери, Тусменицького р-ну, Івано-Франківської обл.

Фото автора
Ресторан-колида "куфер" в с.Людинці, Стрийського р-ну, Львівської обл.

літня тераса (як додаткове приміщення сезонного використання з метою збільшення кількості відвідувачів)

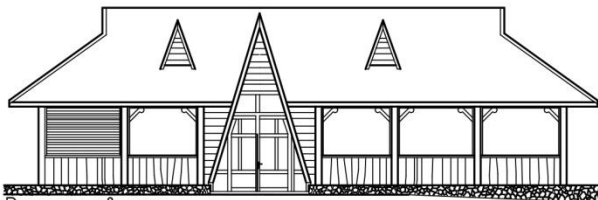

Рисунок автора

Літня тераса ресторанного комплексу "Купальська ніч" в м.Вижниця, Чернівецької обл.

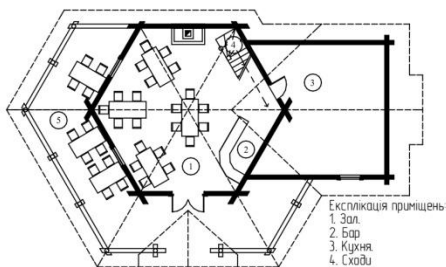
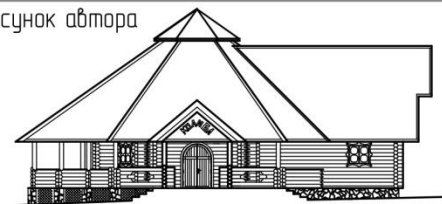
Фото автора

Рис. 2. Типи окремо стоячих придорожніх ресторанів і кафе (рисунок автора).

II-тип. Типи кафе-барів та ресторанів, які входять у структуру відпочинкового комплексу

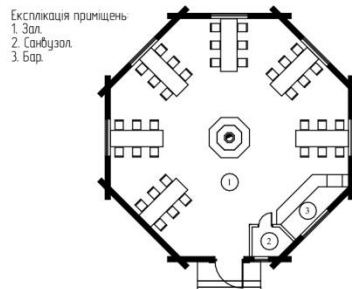
колиба

Рисунок автора

Коліба відпочинкового комплексу "Коліба" в с.Мигове, Вишницького р-ну, Чернівецької обл.

Рисунок автора

Коліба відпочинкового комплексу "Forest camp" в с.Мигове, Вишницького р-ну, Чернівецької обл.

ресторан-колиба (міскістю 50-100 осіб)

Рисунок автора

Фото автора

Коліба відпочинкового комплексу "Ведмежа гора" в м.Яремче, Івано-Франківської обл.

літня тераса (у формі збільшеної в розмірах альтанки, як допоміжне приміщення при коліді відпочинкового комплексу)

Фото автора

Літня тераса відпочинкового комплексу "Карпати Мигове" в с.Мигове, Чернівецької обл.

Фото автора

Літня тераса відпочинкового комплексу "Руслана" в смт Солотвино, Тячівського р-ну, Закарпатської обл.

літня тераса на воді (у формі причалу, коліди, альтанки)

Фото автора

Літня тераса на воді комплексу "Нептун" с.Старі Кривотули, Тисменицького р-ну, Івано-Франківської обл.

Фото автора

Коліба на воді ресторанного комплексу "Козацький острів" с.Чорналізці, Тисменицького р-ну, Івано-Франківської обл.

Фото з сайту: <https://photographers.ua/photo/korchma-na-ozerah-693724/>

Літня тераса на воді ресторанно-готельного комплексу "Корчма на озерах" с.Підгір'я, Богородчанського р-ну, Івано-Франківської обл.

Рис. 3. Типи кафе-барів та ресторанів, які входять в структуру відпочинкового комплексу (рисунок автора).

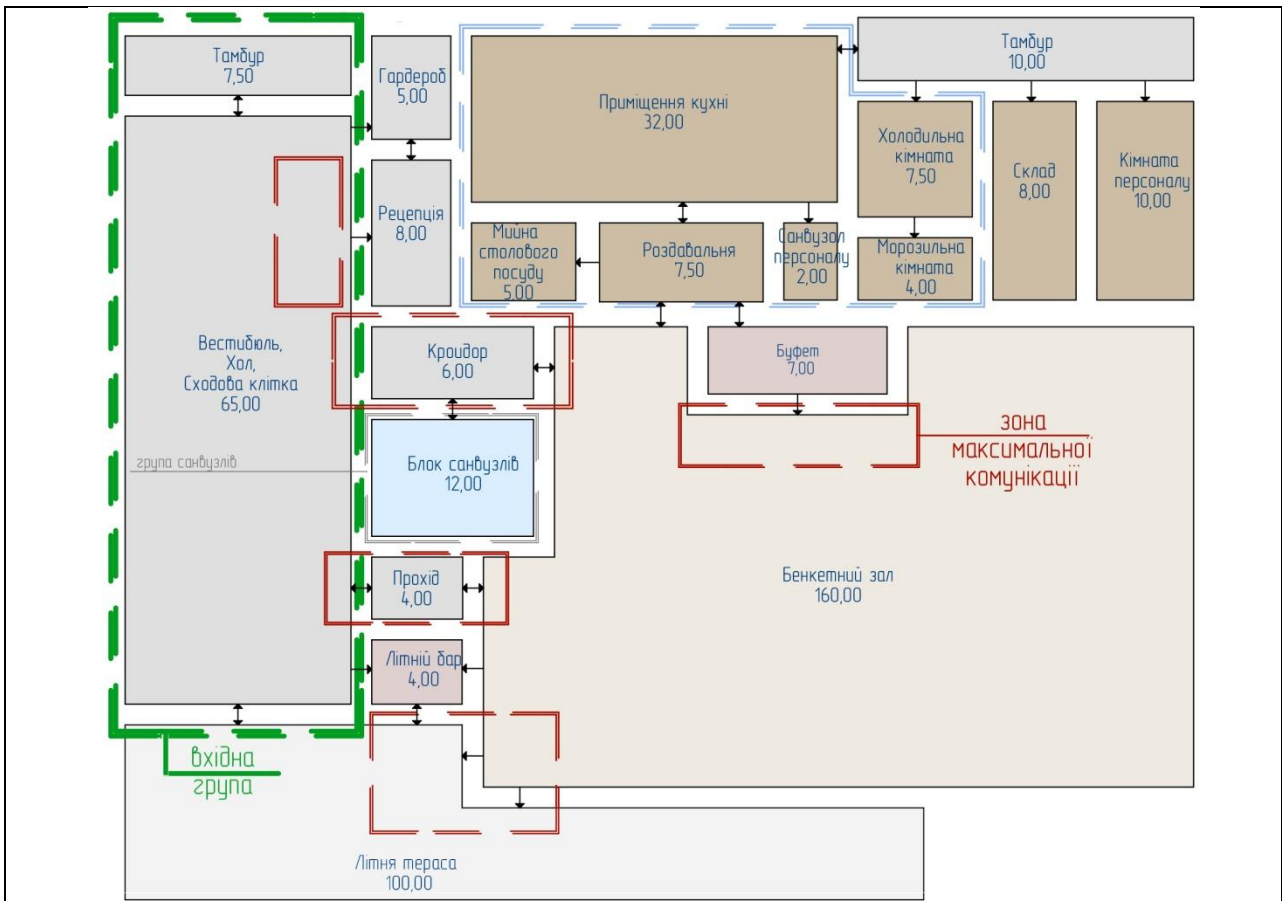

Рис. 4. Архітектурно-планувальна структура кафе-ресторану, що є частиною готелю (рисунок автора).

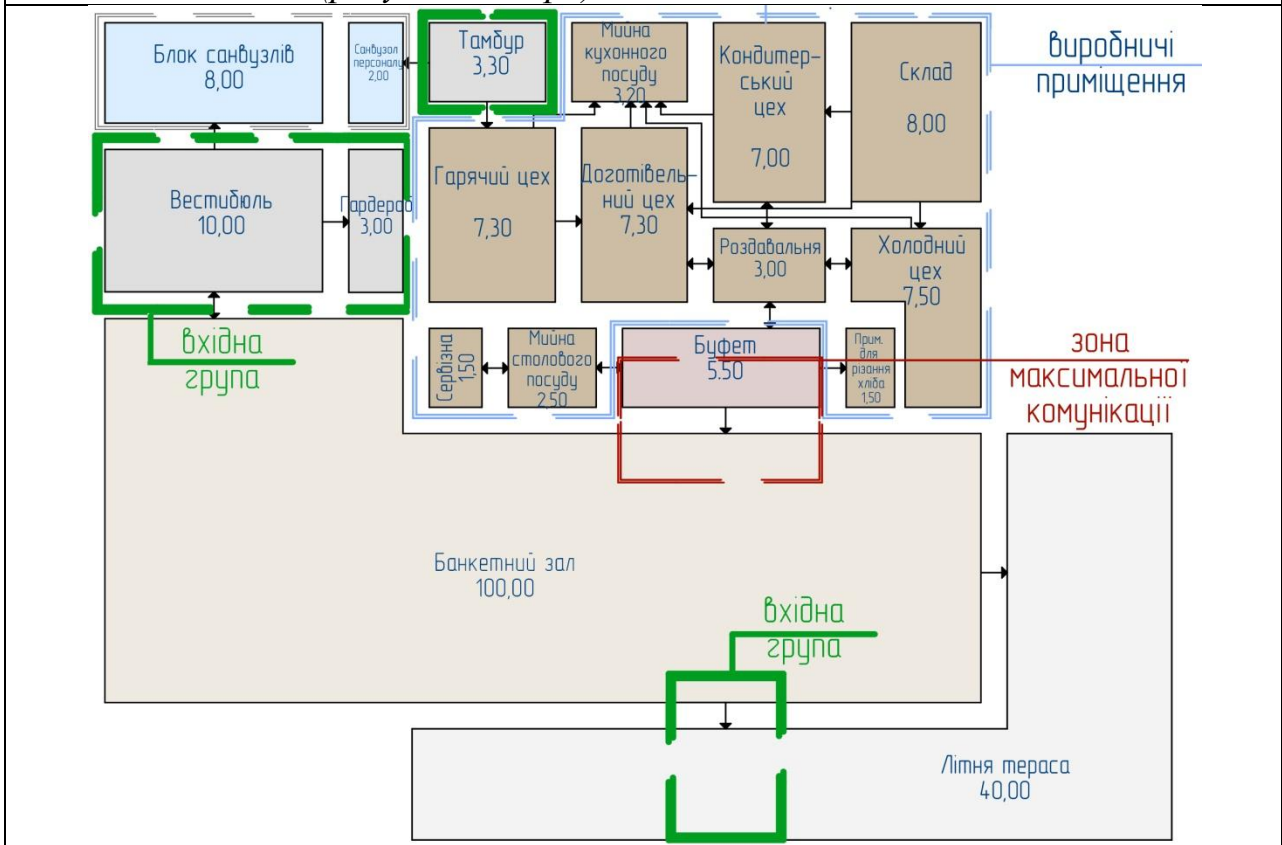

Рис. 5. Архітектурно-планувальна структура кафе-ресторану, що входить в структуру відпочинкового комплексу (рисунок автора).

I-тип. Типи котеджів для проживання однієї невеликої групи відпочивальників

відпочинковий котедж (використовується для потреб власника)

Рисунок автора

Фото автора

Приватний відпочинковий котедж в с.Шешори, Косівського р-ну, Івано-Франківської обл.

приватна садиба (використовується для здачі в оренду)

Фото автора

Приватний відпочинковий котедж в с.Мигобе, Вишницького р-ну, Чернівецької обл.

Фото з сайту:

https://ua.dorogovkaz.com/kottedzh_v_chinadijevo.php
Приватний відпочинковий котедж в с.Чинадієво, Мукачівського р-ну, Закарпатської обл.

котедж дачного типу

№ приміщення	Найменування	Площа, м ²
1	Кухня	54,80
2	Спальня	13,00
3	Кімната	17,30
4	Салон	13,00
5	Кімната	17,30
6	Кухня	25,50
7	Загальна площа тераси та веранди	80,80
8	Площа	11,00
9	Кімната	11,00
10	Кімната	11,00
11	Салон	11,00
12	Салон	11,00
13	Салон	11,00
14	Салон	11,00
15	Салон	11,00
16	Салон	11,00
17	Салон	11,00
18	Салон	11,00
19	Салон	11,00
20	Салон	11,00
21	Салон	11,00
22	Салон	11,00
23	Салон	11,00
24	Салон	11,00
25	Салон	11,00
26	Салон	11,00
27	Салон	11,00
28	Салон	11,00
29	Салон	11,00
30	Салон	11,00
31	Салон	11,00
32	Салон	11,00
33	Салон	11,00
34	Салон	11,00
35	Салон	11,00
36	Салон	11,00
37	Салон	11,00
38	Салон	11,00
39	Салон	11,00
40	Салон	11,00
41	Салон	11,00
42	Салон	11,00
43	Салон	11,00
44	Салон	11,00
45	Салон	11,00
46	Салон	11,00
47	Салон	11,00
48	Салон	11,00
49	Салон	11,00
50	Салон	11,00
51	Салон	11,00
52	Салон	11,00
53	Салон	11,00
54	Салон	11,00
55	Салон	11,00
56	Салон	11,00
57	Салон	11,00
58	Салон	11,00
59	Салон	11,00
60	Салон	11,00
61	Салон	11,00
62	Салон	11,00
63	Салон	11,00
64	Салон	11,00
65	Салон	11,00
66	Салон	11,00
67	Салон	11,00
68	Салон	11,00
69	Салон	11,00
70	Салон	11,00
71	Салон	11,00
72	Салон	11,00
73	Салон	11,00
74	Салон	11,00
75	Салон	11,00
76	Салон	11,00
77	Салон	11,00
78	Салон	11,00
79	Салон	11,00
80	Салон	11,00
81	Салон	11,00
82	Салон	11,00
83	Салон	11,00
84	Салон	11,00
85	Салон	11,00
86	Салон	11,00
87	Салон	11,00
88	Салон	11,00
89	Салон	11,00
90	Салон	11,00
91	Салон	11,00
92	Салон	11,00
93	Салон	11,00
94	Салон	11,00
95	Салон	11,00
96	Салон	11,00
97	Салон	11,00
98	Салон	11,00
99	Салон	11,00
100	Салон	11,00

Рисунок автора

Фото з сайту:

<https://sanfaproperty.com/property/563/budynok-z-derev-ianoho-brusu-v-s-korchyn-skolivskiyi-raion>
Котедж дачного типу в с.Корчин, Сколівського р-ну, Львівської обл.

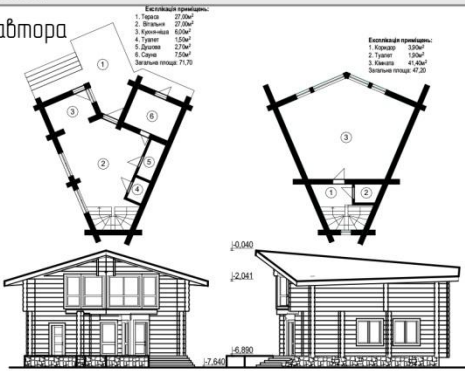
гостьовий будинок

Фото автора

Гостьовий житловий будинок-сауна в с.Дора, Яремчанської міськради, Івано-Франківської обл.

Рисунок автора

окремо стоячий міні-котедж (з плануванням одно- або двомісного готельного номера)

Фото автора

Котеджі відпочинкового комплексу "Синеvir" в с.Черганівка, Косівського р-ну, Івано-Франківської обл.

Фото автора

Котеджі відпочинкового комплексу "Хата зустріч" в с.Поляниця, Івано-Франківської обл.

Фото автора

Котеджі відпочинкового комплексу "Цісарські палати" в с.Розгірче, стрийського р-ну, Львівської обл.

Рис. 6. Типи котеджів для проживання однієї невеликої групи відпочивальників (рисунок автора).

II-тип. Типи котеджів готельного типу

міні-готель (з внутрішніми комунікаційними приміщеннями)

Джерело: архів ДНРУ Івано-Франківської обл.

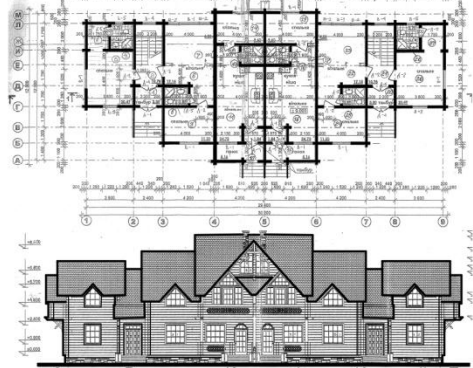

Фото з сайту: <<http://ukraine.1001idea.info/bronyuvannya-zhytla-v-karpatah-i-na-mori/zarynok-gotel-sary/>>
Міні-готель "Газдівська хижка" в с. Пуліпець, Міжгірського р-ну, Закарпатської обл.

Міні-готель в смт Ворохта, Івано-Франківської обл.

блокований котедж (як окремих функціональних блоків, або з наявністю кількох відпочинкових номерів)

Рисунок автора Рисунок автора

Фото автора

Блоковані котеджі відпочинкового комплексу "Буковель" в с.Полянція, Івано-Франківської обл.

Блоковані котеджі відпочинкового комплексу "Петрос" в с.Татарів, Івано-Франківської обл.

котедж з відпочинковими номерами та першим поверхом загального користування

Фото автора

Котедж готельного типу відпочинкового комплексу "Царинка" в с. Нижня Рожанка, Сколівського р-ну, Львівської обл.

Фото автора

Міні-готель "Норіс" гірсько-туристичного комплексу "Мизгове" в с.Мизгове, Вишницького р-ну, Чернівецької обл.

Рис. 7. Типи котеджів готельного типу (рисунок автора).

III-тип. Типи відпочинкових котеджів із зовнішніми вертикальними та горизонтальними комунікаціями

міні-готель (часто сезонного функціонування)

Фото автора

Міні-готель "бази відпочинку "Даллас" в смт Солотвина, Тячівського р-ну, Закарпатської обл.

Фото автора

Міні-готель "бази відпочинку "Руслана" в смт Солотвина, Тячівського р-ну, Закарпатської обл.

котедж готельного типу (з ізольованими один від одного поверхами)

Рисунок автора

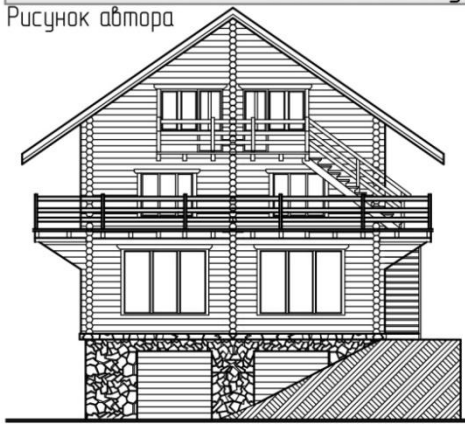

Фото автора

Котедж готельного типу в с.Мизгове, Вишницького р-ну, Чернівецької обл.

Рис. 8. Типи котеджів із зовнішніми вертикальними та горизонтальними комунікаціями (рисунок автора).

Схема функціонального зонування першого поверху

Схема функціонального зонування другого поверху

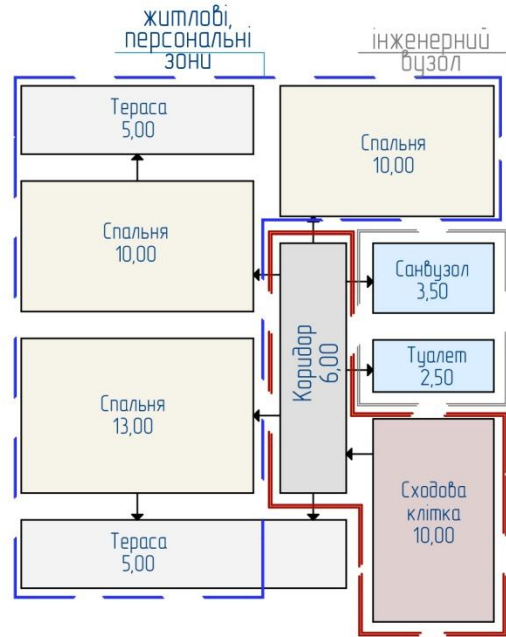
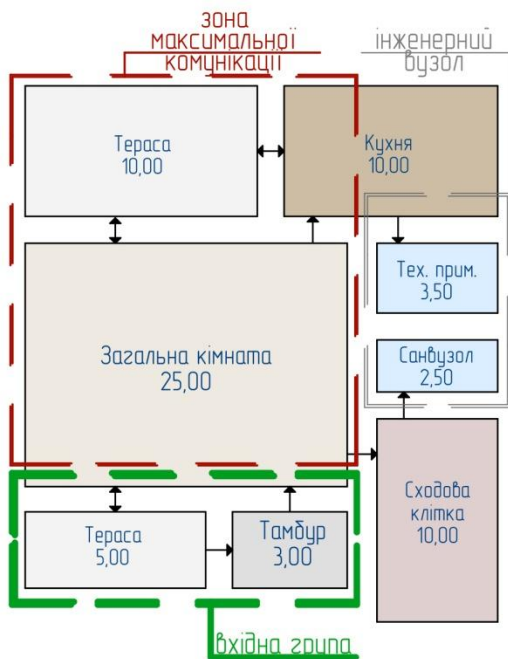

Рис. 9. Архітектурно-планувальна структура котеджу для проживання однієї невеликої групи відпочивальників (рисунок автора).

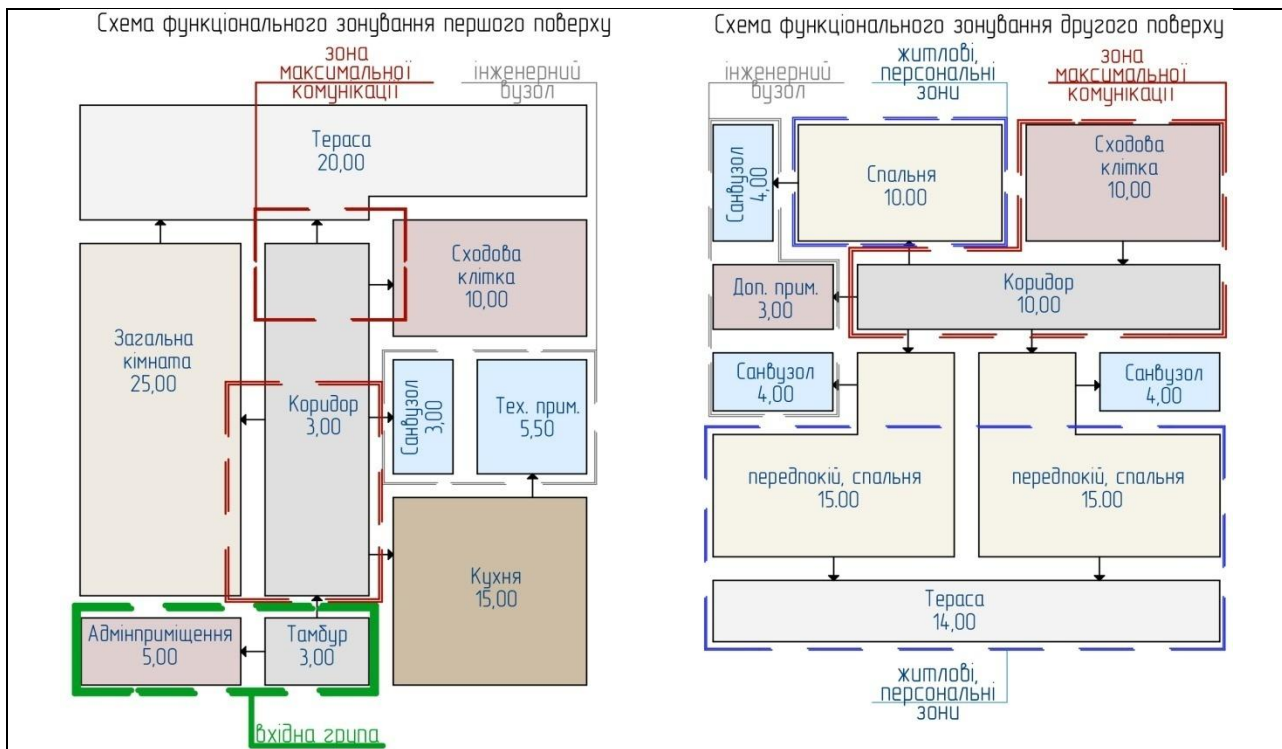

Рис. 10. Архітектурно-планувальна структура котеджу готельного типу (рисунок автора).

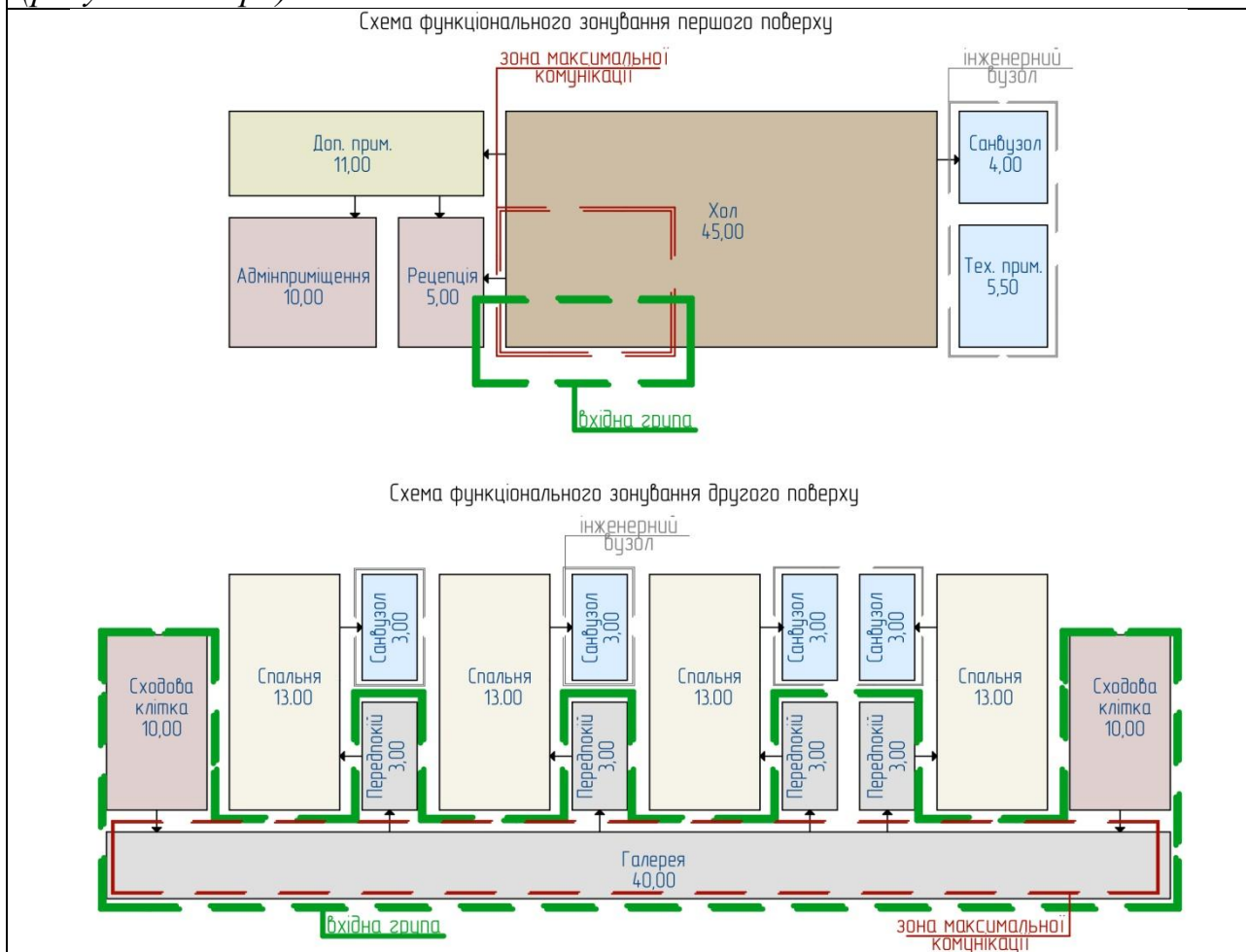

Рис. 11. Архітектурно-планувальна структура котеджу із зовнішніми вертикальними та горизонтальними комунікаціями (рисунок автора).